

Чехова Ірина. Світові тенденції розвитку ринку олійних культур. *Економічний дискурс*. 2020. Випуск 3. С. 54-62.

DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2020-3-6>

УДК 338.432:655.3
JEL Classification D40

Чехова Ірина

канд. екон. наук, завідувач сектору економіки
Інститут олійних культур Національної академії аграрних наук України
с. Сонячне, Україна

E-mail: irina.chekhova_iok.naan@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2713-3842

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Анотація

Вступ. Олійні культури в світі займають вагомі земельні площі, споживання їх обсягів зростає щороку. Питома вага вітчизняної продукції олійних культур в загальному обсязі виробництва аграрної продукції є значною, а попит на внутрішньому ринку стабільний з тенденцією до зростання. Тому аналіз тенденцій та векторів розвитку ринку олійних культур є пріоритетним напрямом дослідження сучасного аграрного ринку.

Методи. Теоретико-методологічною основою аналізу ринку олійних культур, визначення змін структури їх виробництва та експорту, факторів впливу на подальший розвиток даного ринку стали наукові роботи вітчизняних та зарубіжних учених. В ході досліджень використовувалися наступні методи: системного узагальнення, абстрактно-логічний, аналізу і синтезу, спостереження, порівняння, графічний. Інформаційна база для аналізу – виробничі та економічні показники обсягів валового виробництва, експорту, цін на соняшник, ріпак, сою за 2014-2019 рр.

Результати. Досліджено тенденції та зміни світового і вітчизняного виробництва та експорту соняшнику, сої, ріпаку в умовах розвитку аграрних ринків протягом 2014-2019 рр. Виявлені зміни структури виробництва олійних культур в світі і в Україні. Так, відбувається перерозподіл структури світового виробництва соняшнику між країнами-лідерами, а світове виробництво ріпаку скорочується. Встановлено, що частка України в загальній структурі світового виробництва олійних культур зросла: по соняшнику – з 26 до 28%, по ріпаку – з 3 до 4,8%, по сої – з 1,2 до 1,3%.

Перспективи. Аналіз основних трендів, що сформувалися на світовому і вітчизняному ринку олійних культур, а також динаміка змін у структурних співвідношеннях виробничих показників олійних культур надає можливість оцінити і передбачити ринкову кон'юнктуру.

Ключові слова: аграрний ринок, олійні культури, соняшник, соя, ріпак, валовий збір, експорт.

Вступ.

Олійні культури є важливою складовою економіки багатьох країн світу. Світовий ринок олійних культур представлений трьома основними культурами: соєю, ріпаком та соняшником. Зростання площ та обсягів виробництва олійних культур в світі пов'язане із покращенням якісних показників насіння, розширенням напрямів споживання та переробки в харчовій, тваринницькій, енергетичній галузі.

Позиції України на світовому ринку олійних культур характеризуються зростаючими виробничими показниками, збільшенням переробних потужностей, швидкими темпами модернізації технологічних процесів. Ринок олійних культур є одним із найперспективніших для нашої країни. Так, 25% світового виробництва соняшнику або 60% світового експорту соняшникової олії належить

Україні. Також нарощується експортний потенціал вітчизняної соняшникової, соєвої олії та ріпаку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідженню світового ринку олійних культур присвячували свої роботи Власов В. І., Саблук П. Т. [1], Коваленко О. В. [2], Побережна А. А. [3], Кузнецов О. М. [4], Педорченко А. Л [5], Торі Ф. [6] та інші, в яких знайшли відображення різні аспекти проблеми. В той же час, динамічність розвитку регіональних ринків зумовлює зміни кон'юнктури на світовому ринку, а коливання попиту на споживання готової продукції визначає перспективи збільшення обсягів виробництва.

Мета.

Метою дослідження є надати характеристику основним тенденціям на світовому ринку олійних культур.

Методологія дослідження.

В ході досліджень використовувалися наступні методи: системного узагальнення – для визначення тенденцій та змін на світовому і вітчизняному ринку олійних культур, абстрактно-логічний – для формулювання висновків і рекомендацій, аналізу і синтезу – для виявлення змін структури виробництва і темпів експорту олійних культур, порівняння – при констатації темпів зростання виробництва і споживання олійних культур в світі і в Україні, графічний – для відображення зміни структури світового виробництва олійних культур.

Результати.

Позитивна динаміка виробництва олійних культур спостерігається протягом останніх п'яти десятиріч, а нарощування обсягів світового виробництва відбулося в 15 разів – з 37 до 550 млн. т. Провідною олійною культурою, обсяги виробництва та експорту якої найвищі в світі, є соя, ріпак займає другу позицію, за ним – соняшник. На сьогоднішній день в світі виробляється понад 500 млн. т олійних культур, з них 335 млн. т сої, 70 млн. т ріпаку, 51 млн. т соняшнику. Таке співвідношення обумовлено сформованими напрямками споживання культур, застосуванням їх у харчовому раціоні населення (у вигляді насіння або олії), попитом у галузі тваринництва та переробки.

Світовий баланс олійних культур характеризується позитивною динамікою, щорічним скороченням кінцевих залишків, невисокими темпами зростання виробництва, високими темпами споживання. Збільшення пропозиції олійних культур за період 2017-2019 рр. відбулося з 576 до 594 млн. т, або на 3,3%, обсягу споживання – з 554 до 598 млн. т, або 8% Найвищі темпи зростання (+9%) показав експорт (табл. 1).

Таблиця 1. Світовий баланс виробництва і споживання олійних культур, млн.т*

Показники	Роки			Зміни 2019 р. до 2017 р.,%
	2017	2018	2019	
Початкові запаси	92,1	110,1	107,1	116,4
Виробництво	576,1	572,8	593,7	103,0
Імпорт	166,4	175,6	183,2	110,1
Внутрішнє споживання	553,9	576,3	597,6	107,9
Виробниче споживання	41,9	43,4	44,4	105,9
Експорт	170,6	175,1	186,4	109,3
Залишки	110,1	107,1	100,1	90,9

*Джерело: розраховано за даними Української зернової асоціації.

Аналіз світового виробництва олійних культур показав збільшення виробництва сої з 320 млн. т у 2014 р. до 344 млн. т у 2019 р., а частка української сої дорівнює 1,3%. Зростання

виробництва соняшнику становило 30%: з 39,4 млн. т. у 2014 р. до 51,2 млн. т у 2019 р., частка українського соняшнику – 28,3%. Світове виробництво ріпаку скоротилося на 4,5% – з 71,4 млн. т до 68,2 млн. т, а частка українського ріпаку збільшилася за цей період до 4,8% (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка світового виробництва олійних культур і частка України*

Культури	Роки						Зміни 2019 р. до 2014 р.,%
	2014		2016		2019		
	млн. т	%	млн. т	%	млн. т	%	
Соняшник: в світі	39,4	100,0	43,3	100,0	51,2	100	129,9
в Україні	10,2	25,9	13,5	31,2	14,5	28,3	142,2
Ріпак: в світі	71,4	100,0	67,2	100,0	68,2	100,0	95,5
в Україні	2,2	3,0	1,2	1,8	3,3	4,8	218,2
Соя: в світі	319,8	100,0	330,4	100,0	343,8	100,0	107,6
в Україні	3,9	1,2	4,0	1,2	4	1,3	102,5

*Джерело: розраховано за даними Інформ-агенство «АПК-інформ».

Тенденції виробництва олійних культур в світі і в Україні збігаються і характеризуються позитивним трендом по соняшнику і сої, а відмінності стосуються темпів нарощування виробництва ріпаку в Україні і його падіння в світі. За період дослідження темпи виробництва соняшнику в Україні перевищили світове зростання.

Темпи світового експорту соняшнику за період 2014-2019 рр. знизилися з 1,6 до 1,4 млн. т на рік, або на 15%, в Україні спостерігається його різке зростання з 45 до 100 тис. т, або у понад 2 рази. Зростання світового експорту ріпаку становило 13% – з 15 до 17 млн. т, в Україні – 25% – з 1,9 до 2,5 млн. т. Світовий експорт сої зріс на 20% – з 12,6 до 15 млн. т, в Україні зниження експорту сої становило 25% – з 2,4 до 1,2 тис. т. Частка України у світовому експорті зросла по соняшнику до 7%, по ріпаку – до 14%, по сої скоротилася до 1,2% (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка світового експорту олійних культур та частка України*

Показник	Роки						Зміни 2019 р. до 2014 р.,%
	2014		2016		2019		
	тис. т	%	тис. т	%	тис. т	%	
Соняшник							
Світ, всього	1663	100,0	1530	100,0	1420	100,0	85,4
в т.ч. Україна	45	2,7	150	9,8	100	7,0	222,0
Ріпак							
Світ, всього	15068	100,0	13536	100,0	17000	100,0	112,8
в т.ч. Україна	1963	13,0	900	6,6	2450	14,4	124,8
Соя							
Світ, всього	126130	100,0	138974	100,0	149100	100,0	118,2
в т.ч. Україна	2422	1,9	2300	1,7	1750	1,3	72,3

*Джерело: розраховано за даними Інформ-агенство «АПК-інформ».

На світовому ринку соєвих бобів лідерами з виробництва на теперішній час є: Бразилія – 42,1%, США – 32,8%, Аргентина – 17%. Україна займає 8 позицію з часткою 1,3% (рис. 1).

Світове виробництво соняшнику в 2019 р. склало 51,22 млн. т при середній урожайності 2 т/га. Україна займає перше місце в світовому виробництві соняшнику з обсягом виробництва у 2019 р. 14,5 млн. т. і часткою 14,3%, за нею розміщується Росія (13 млн. т) з часткою 25%, на третій позиції перебувають країни ЄС (9,8 млн. т) з часткою 19%.

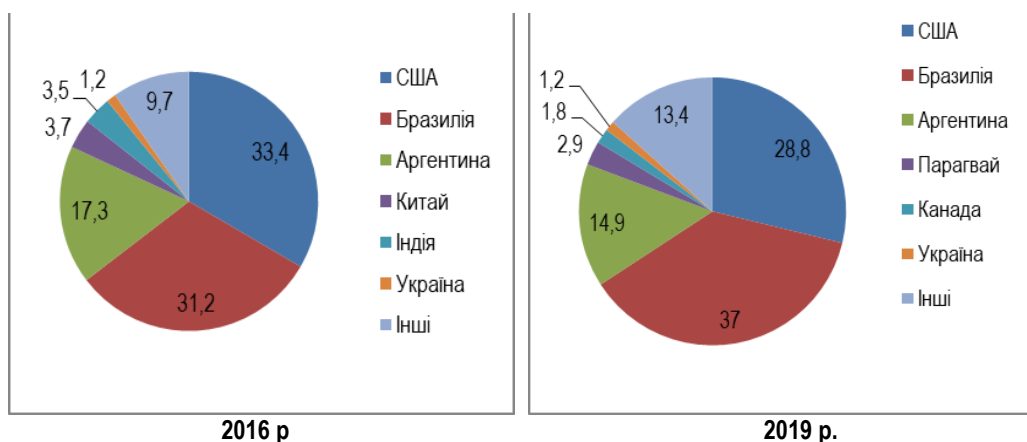

Рис. 1. Структура виробництва сої в світі у 2016 р., 2019 р., %*

*Джерело: Українська зернова асоціація.

Відзначимо, що за останні 3 роки позиції України на світовому ринку соняшнику зазнали падіння з 31% до 28%, найближчий конкурент – Росія збільшує свою частку (рис. 2). За посівними площами під соняшником Україна займає 2 місце в світі – 6,2 млн. га. На першому місці – Росія з 8 млн. га. В той же час, урожайність соняшнику в Україні склала 2,3 т/га, що на 44% вище середньої урожайності в Росії.

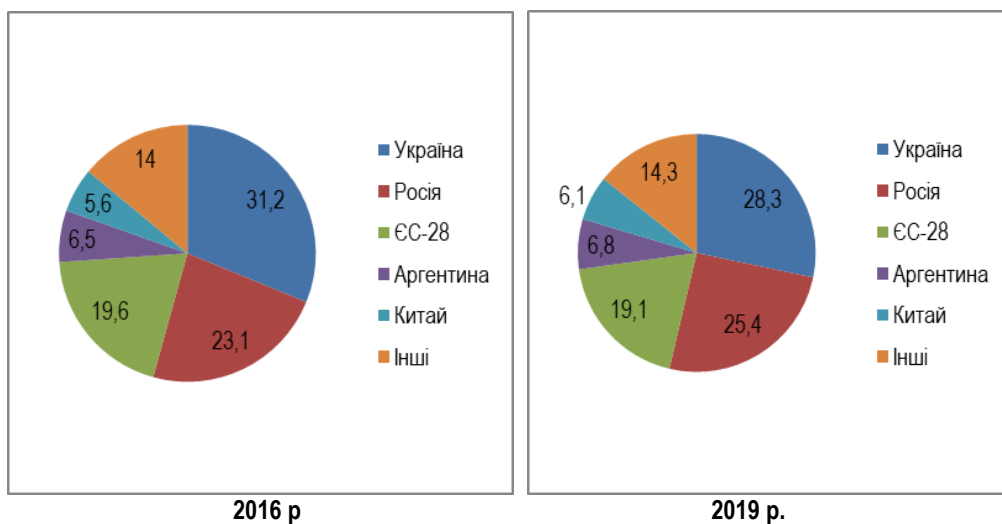

Рис. 2. Структура виробництва соняшнику у світі у 2016 р., 2019 р., %.

*Джерело: Українська зернова асоціація.

Протягом останніх двох років світове лідерство з виробництва ріпаку утримує Канада, яка вирощує 28% світового виробництва, країни ЄС (25%), а третє місце – за Китаєм (19%). Україна в цьому рейтингу займає 5 місце – з часткою 4,8% (рис. 3).

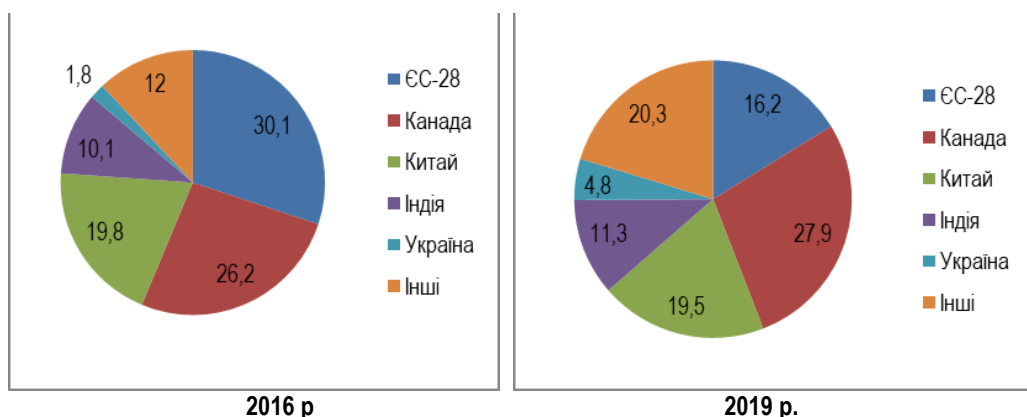

Рис. 3. Структура виробництва ріпаку в світі у 2016 р., 2019 р., %.

*Джерело: Українська зернова асоціація.

Загальна площа, засіяна ріпаком в світі в 2019 р. склала 35 млн. га. П'ять країн лідерів з виробництва ріпаку: Канада – 19,0 млн. т; Китай – 13,1 млн. т; Індія – 7,7 млн. т; Франція – 3,6 млн. т; Україна – 3,3 млн. т. Перші місця по урожайності зайняли Чилі (4,1 т/га), Туреччина (3,5 т/га) і Швейцарія (3,1 т/га), країни ЄС – 3,0 т/га.

Якщо аналізувати тенденції на світовому ринку олійних культур за останні три роки, то варто відзначити високі темпи зростання виробництва сої: в Росії – з 1,6 до 2,8 млн. т (+71%); ЄС – з 1,2 до 2 млн. т (+70%); Україні – з 2,7 до 3,8 млн. т (+37%); Болівії – з 2,4 до 3,1 млн. т (30%) та їх падіння в Індії – з 9,5 до 8 млн. т (-16%) та Китаї – з 12,2 до 11,5 млн. т (-6%), що є виключенням на тлі загального зростання показників ринку сої в країнах-виробниках та пов'язане з природними факторами, що склалися в зазначених країнах.

Спостерігається перерозподіл структури світового виробництва соняшнику: скоротили його виробництво Індія – з 670 до 420 тис. т (-37%), Туреччина – з 1,4 до 1,0 млн. т (-30%), Казахстан – з 0,5 до 0,4 млн. т (-22%), але, в той же час, в США, Аргентині та М'янмі зафіксовано приріст виробництва соняшнику на 44, 40 і 25%, відповідно.

Світове виробництво ріпаку скорочується у всіх країнах-виробниках, окрім США та Чилі, де зафіксовано приріст темпів виробництва на 40 і 47%, відповідно. Найбільшого скорочення виробництва ріпаку зазнало в Білорусії – з 676 до 300 тис. т, або у 2 рази, Україні – з 2,3 до 1,7 млн. т (-28%) та Росії – з 1,4 до 1,1 млн. т (-21%).

Ціни на олійні культури характеризуються падінням. В таблиці приведені середні світові ціни на олійні культури за 2014, 2016, 2019 рр. за даними котирувань сої на Чиказькій біржі СВOT (США) та MATBa (Аргентина), ріпаку – за результатами укладання контрактів на паризькій біржі Euronext, соняшнику – цін на угорській площадці BSE. Так, ріпак знецінився на 10% з 421 до 379 USD/т. Соя на американському ринку коштує дорожче, ніж на аргентинському. Падіння в США становило 35% (з 368 до 239 USD/т), в Аргентині 19% – з 287 до 233 USD/т. Соняшник впав в ціні найбільше на 43% – з 405 до 230 USD/т (табл. 4).

Співставлення світових і вітчизняних цін на олійні культури показало, що падіння цін експорту за визначений період на вітчизняну олійну сировину було більш суттєвим. Так, ціна ріпаку впала на 11% (з 452 до 405 USD/т), сої – на 25% (з 433 до 323 USD/т), соняшнику – на 20% (з 435 до 348 USD/т).

Формування ціни на світовому ринку олійних культур залежить від таких макроекономічних факторів: обсяг виробництва і залишків продукції в країнах-лідерах; курс долара США до інших світових валют; попит країн-імпортерів; стабільно високий попит на сою; переорієнтація імпортерів

сої на південноамериканський ринок за рахунок зниження потоків імпорту зі США [7, с. 82]; низька маржинальність переробки ріпаку в ЄС; зростання цін на соєвий та ріпаковий шрот; зміна ціни на нафту.

Таблиця 4. Динаміка середньорічних світових ф'ючерсних цін та вітчизняних експортних цін на олійні культури, USD/т*

Культура	Умови поставки	Роки			Зміни 2019 р. до 2014 р.,%
		2014	2016	2019	
Ріпак	Europext, Франція, FOB	421	459	379	90,0
	Україна	452	412	405	89,6
Соя	СВОТ, США, EXW	368	386	320	87,0
	МАТба, Аргентина, EXW	287	377	233	81,1
	Україна (СРТ)	433	360	323	75,0
Соняшник	BSE, Угорщина, EXW	405	377	230	56,8
	Україна (FOB)	435	421	348	80,0

*Джерело: розраховано за даними Інформ-агенства «АПК-інформ».

Серед іншого, на ціни впливає рівень підтримки сільськогосподарських виробників в кожній країні. Наразі спостерігаються зміни розподілу підтримки сільського господарства на світовому рівні. Якщо в середині 1990-х рр. 40% світового бюджету на підтримку аграрного сектору приходилося на країни ЄС, то зараз ці ж 40% – це частка Китаю [8, с. 20]. Окремо зазначимо, що Україна має суттєвий вплив на ціну лише на ринку соняшнику, як світовий лідер з його виробництва.

Факторами зростання та зниження цін на олійні культури за версією сайту «latifundist» є наступні:

- динаміка цін на нафту;
- конфлікт між США і КНР, а також їх союзників;
- ослаблення карантину в основних країнах-імпортерах, що сприятиме відновленню обсягів споживання рослинних олій;
- завершення збору врожаю сої в Латинській Америці і рекордні темпи експорту цієї культури;
- розширення посівних площ під соєю в США на тлі падіння цін на кукурудзу;
- динаміка відновлення попиту з боку Китаю на олійні та продукти їх переробки. Зростання відбулося за рахунок нарощування імпорту соєвого, соняшникової та ріпакової олій.

В залежності від того, є країна експортером чи імпортером, вводяться відповідні обмежувальні заходи або заходи стимулювання. Наприклад, обмеження на експорт мають значний вплив на світовий ринок, оскільки ускладнюють зростання цін шляхом зниження глобальних поставок [8, с. 19]. Надаючи оцінку поточному стану світового ринку олійних культур, експерти акцентують увагу на тому, що ринок є перенасиченим [9, с. 50], про що свідчить високий рівень кінцевих залишків, пропозиція олійної продукції перевищує попит, посилення конкуренції мотивує виробників сировини впроваджувати сучасні сорти, гібриди і технології їх вирощування, виокремлюються в особливу нішу високоолеїнові сорти соняшнику та ріпаку.

Стосовно перспективних напрямків розвитку світового олійного ринку варто відзначити, що на ринку сої намітилася тенденція до поступової втрати США лідерських позицій через зниження частки на ринку на користь соєвих бобів з Бразилії та Аргентини. Одним з основних гравців на світовому ринку сої є Китай (імпортує понад 65% світової сої), який за останні кілька років значно збільшив обсяги внутрішнього споживання і відповідно імпорту [10, с. 21].

Скорочення пропозиції ріпаку в світі, окрім ринків Австралії та Канади, призведуть до зміни світового балансу попиту та пропозиції ріпаку. Це знайде відображення в ціновій політиці інших продавців. В той же час, можливий ріст ціни на ріпак буде стримуватися значним зниженням маржі для переробників, що викликано неактивним попитом на біодизель в ЄС [6, с. 33-34].

Світовий ринок ріпаку знаходиться під впливом сегменту нафтопродуктів, внаслідок чого ціни попиту на українському експортному ринку знизилися. Тим не менше, попит на вітчизняний ріпак на світовому ринку є високим. При цьому, поряд з основними покупцями – країнами ЄС, все більшу зацікавленість проявляють країни Азії [10, с. 24-25]. Особлива увага прикута до Китаю, провідні компанії якого заявляють про наміри щодо скорочення темпів імпорту ріпаку. Лідер з виробництва та імпорту ріпаку ЄС-28 другий рік поспіль недоотримує необхідний обсяг врожаю із-за погодних умов, перспективи отримання високого врожаю в поточному році також негативні.

Ринок соняшнику збільшує параметри у відповідь на зростання попиту, але суттєвих змін основних трендів в короткій перспективі не передбачається. Відмічається посилення конкуренції на китайському ринку соняшникової олії серед аргентинських та українських постачальників сировини, але перевага надається українській олії через високу якість і вподобання споживачів до європейського походження олії [11, с. 12].

Потреби світової олійної промисловості в нових видах олій призвели до розвитку сегменту високо- та середньоолеїнової соняшникової олії [12, с. 9], зростає попит на новий вид соняшникової олії «NuSun» через найбільш збалансований вміст жирних кислот. Світовий ринок соняшнику буде розширюватися і надалі у відповідь на зростаючий попит на соняшкову олію в світі і популяризацію нових видів соняшникової олії з високоолеїнового соняшнику. Наприклад, в Китаї (головному споживачу соняшникової олії) спостерігаються зміни структури споживання рослинних олій: зростання споживання соняшникової олії з відповідним скороченням споживання кукурудзяної олії [11, с. 12].

Світовий ринок соєвих бобів розвивається в позитивній динаміці, є домінуючим (з часткою 80% від загального обсягу олійних), суттєво впливає на поточну і перспективну ситуацію на світовому олійному ринку. Попит і пропозиція сої визначає світові експортно-імпортні напрями, ціноутворення, баланс та перехідні залишки на світовому ринку олійних культур.

Ринок ріпаку в світі демонструє падіння обсягів виробництва та споживання. Це пов'язане із зменшенням посівних площ в ЄС, а також з несприятливою ціновою ситуацією на ринку нафтопродуктів і зниженням економічної привабливості виробництва біопалива. Світовий ринок соняшнику стабілізується через вирівнювання попиту та пропозиції на олію соняшникову, нарощування обсягів вирощування високоолеїнового соняшнику [13, с. 33-34].

Висновки і перспективи.

Основними тенденціями розвитку світового ринку олійних культур є такі: падіння цін на олійні культури на початку маркетингового року; зниження виробництва і пропозиції ріпаку в країнах ЄС (Франція, Німеччина); висока пропозиція сої в світі і поступова втрата США лідерських позицій; зниження світових цін на рослинні олії; зменшення перехідних залишків насіння соняшнику; відкриття китайського ринку для експорту з України соняшникового шроту; збільшення обсягів виробництва високоолеїнового соняшнику; високий попит на сою, що стримує падіння цін на культуру.

Визначальними факторами на світовому ринку олійних культур, що впливають на його розвиток, є: коливання національних валют щодо американського долара в країнах-виробниках олійної сировини; показники обсягів експорту-імпорту насіння країн лідерів, національні стратегії розвитку економіки і рівень протекціонізму.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі вітчизняного олійного ринку через призму факторів впливу і змін на світовому ринку олійних культур, враховуючи домінуючі позиції українського експорту продукції переробки олійних культур.

Список використаних джерел

1. Власов В.І., Саблук П.Т., Калієв Г.А. Світове і регіональне виробництво аграрної продукції: моногр. К.: ННЦ «ІАЕ», 2008. 210 с.
2. Коваленко О.В. Нові ринки як наслідок сьогочасних потреб суспільства. *Агросіст.* 2015. №15. С.

35-41.

3. Побережна А.А. Формування світового і вітчизняного ринків олійних культур. *Економіка АПК*. 1999. №8. С. 91-96.
4. Кузнецов О.М. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі олійних культур в Україні. *Економіка АПК*. 2002. №7. С. 24-25.
5. Педорченко А.Л. Досвід експорту олійних культур та продуктів їх переробки країн з розвинутою ринковою економікою. *Агросвіт*. 2018. №13. С. 37-41.
6. Торі Ф. Рынок ключевых сельхозкультур ЕС: результаты 2015-16 МГ и перспективы 2016-17 МГ. *АПК-информ*. 2016. №7 (25). С. 31-34.
7. Мировой рынок масличных культур и продуктов переработки в январе: Обзоры. *АПК-информ*. 2016. №2 (20). С. 82-86.
8. Кривонос Е. Тенденции торговой и сельскохозяйственной политики в странах Черноморского и Каспийского регионов. *АПК-информ*. 2016. №5 (23). С. 19-21.
9. Перенасыщенность рынка как ключевой фактор влияния - R.J. J'Brien. *АПК-информ*. 2016. № 3 (21). С. 50-52.
10. Гноевец С. Торговые стратегии в условиях колебаний на валютном рынке. Украинский рынок масличных. *АПК-информ*. 2015. №9 (15). С.21-25.
11. Синьковская С. Китайский рынок подсолнечного масла: растущий и меняющийся. *АПК-информ*. 2016. №12 (30). С. 10-12.
12. Платонова А. Высокоолеиновый рынок – перспективное направление украинской масложировой отрасли. *АПК-информ*. 2015. №10 (16). С. 9-12.
13. Черненко И. Мировой рынок льна: перспективы 2016/2017 МГ. *АПК-информ*. 2016. №12 (30). С. 33-35.

Статтю отримано: 16.07.2020 / Рецензування 28.08.2020 / Прийнято до друку: 20.09.2020

Irina Chekhova

Ph.D., Head of the Economics Sector

Institute of Oilseeds of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine
Sonychne, Ukraine

E-mail: irina.chekhova_iok.naan@ukr.net

ORCID: 0000-0003-2713-3842

WORLD TRENDS OF OIL MARKET DEVELOPMENT

Annotation

Introduction. Oilseeds in the world occupy significant areas of production, their consumption is growing every year. The share of domestic oilseeds in total oilseeds production is significant, and domestic demand is stable with a tendency to increase. Therefore, the analysis of trends and vectors of development of the oilseeds market is a priority area of research of the modern agricultural market.

Methods. Theoretical and methodological basis for the analysis of the oilseeds market, determining changes in the structure of production and export of oilseeds, factors influencing the further development of this market were scientific works of domestic and foreign scientists on the dynamics and development of the world market of oilseeds. In the course of research the following methods were used: system generalization, abstract-logical, analysis and synthesis, observation, comparison, graphic. Information base for analysis – production and economic indicators of gross production, exports, prices of sunflower, rapeseed, soybeans for 2014-2019.

Results. The tendencies and changes of world and domestic production and export of sunflower, soybean, rape in the conditions of development of the agricultural markets during 2014-2019 are investigated. Changes of structure of production of oilseeds in the world and in Ukraine are revealed. Thus, there is a redistribution of the structure of world sunflower production between the leading countries, and world rapeseed production is declining. It is established that the share of Ukraine in the total structure of world production of oilseeds has increased: for sunflower from 26 to 28%, for rapeseed – from 3 to 4,8%, for soybeans – from 1,2 to 1,3%.

Discussion. The analysis of the main trends that have formed in the world and domestic market of oilseeds, as well as the dynamics of changes in the structural ratios of production indicators of oilseeds provides an opportunity to assess and

predict market conditions.

Keywords: agricultural market, oilseeds, sunflower, soybean, rapeseed, gross harvest, export.

References

1. Vlasov, V.I., Sabluk, P.T., & Kaliyev, G.A. (2008). Svitove i regionalne vyrobnyctvo agrarnoyi produkciyi [World and regional production of agricultural products]. Kyiv: NNC «IAE».
2. Kovalenko, O.V. (2015). Novi rynky yak naslidok sogochnasnyh potreb suspilstva [New markets as a consequence of today's needs of society]. *Agrosvit* [Agrosvit], 15, 35-41. [in Ukr.]
3. Poberezhna, A.A. (1999). Formuvannya svitovogo i vitchyznyanogo rynkiv olijnyh kultur [Formation of world and domestic markets of oilseeds]. *Ekonomika APK* [Ekonomy AIC], 8, 91-96. [in Ukr.]
4. Kuznyecov, O.M. (2002). Suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku galuzi olijnyh kultur v Ukraini [Current state and prospects of oilseeds development in Ukraine]. *Ekonomika APK* [Ekonomy AIC], 7, 24-25. [in Ukr.]
5. Pedorchenko, A.L. (2018). Dosvid eksportu olijnyh kultur ta produktiv yih pererobky krayin z rozvnutoyu rynkovoyu ekonomikoyu [Experience in exporting oilseeds and products of their processing to countries with developed market economies]. *Agrosvit* [Agrosvit], 13, 37-41. [in Ukr.]
6. Tori, F. (2016). Rynok klyuchevykh sel'hozkultur ES: rezultaty 2015-16 MG i` perspektyvy 2016-17 MG [EU Key Crops Market: 2015-16 MY Results and 2016-17 MY Prospects]. *APK-inform* [APK-inform], 7 (25), 31-34.
7. Mirovoj rynek maslichnyh kultur i produktov pererabotki v yanvare: Obzory [World market for oilseeds and processed products in January: Reviews]. (2016). *APK-inform* [APK-inform], 2 (20), 82-86.
8. Krivosos, E. (2016). Tendencii tovgovoy sel'skoxozyajstvennoj politiki v stranah Chernomorskogo i Kaspiskogo regionov [Trends in trade and agricultural policy in the Black Sea and Caspian regions]. *APK-inform* [APK-inform], 5 (23), 19-21.
9. Perenasyshhennost rynku kak klyuchевой faktor vliyaniya - R.J. J"Brien [Market oversaturation as a key factor of influence - R.J. J"Brien]. (2016). *APK-inform* [APK-inform], 3 (21), 50-52.
10. Gnovec, S. (2015). Torgovyve strategii v usloviyax kolebaniya na valyutnom rynke. Ukrainskij rynek maslichnyh [Trading strategies in the conditions of fluctuations in the foreign exchange market. Ukrainian oil market]. *APK-inform* [APK-inform], 9 (15), 21-25.
11. Sinkovskaya, S. (2016). Kitajskij rynek podsolnechnogo masla: rastushhij i menyayushijsya. *APK-inform* [APK-inform], 12 (30), 10-12.
12. Platonova, A. (2015). Vysokooleinovyj rynek – perspektivnoe napravlenie ukrainskoj maslozhirovoj otrasli [The high-oleic market is a promising area of the Ukrainian oil and fat industry]. *APK-inform* [APK-inform], 10 (16), 9-12.
13. Chernenko, I. (2016). Mirovoj rynek lna: perspektyvy 2016/2017 MG [The world flax market: prospects for 2016/2017 MY]. *APK-inform* [APK-inform], 12 (30), 33-35.

Received: 07.16.2020 / Review 08.28.2020 / Accepted 09.20.2020

